

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ¹⁾

z dnia2010 r.

w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych

Na podstawie art. 71b ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych: niesłyszących, słabo słyszących, niewidomych, słabo widzących, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z upośledzeniem umysłowym, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera i z niepełnosprawnościami sprzężonymi, zwanych dalej „uczniami niepełnosprawnymi”, oraz dla uczniów niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, w:

- 1) przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych;
- 2) przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi;
- 3) przedszkolach i szkołach integracyjnych.

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 216, poz. 1591).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1705 oraz z 2010 r. Nr 44, poz. 250, Nr 54, poz. 320, Nr 127, poz. 857 i Nr 148, poz. 991.

§ 2. 1. Kształcenie uczniów niepełnosprawnych w przedszkolach, szkołach i oddziałach, o których mowa w § 1, organizuje się na każdym etapie edukacyjnym, w integracji z uczniami pełnosprawnymi, w przedszkolu i szkole najbliższej ich miejsca zamieszkania.

2. Kształcenie uczniów niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym w szkołach i oddziałach, o których mowa w § 1, organizuje się na każdym etapie edukacyjnym, w integracji ze środowiskiem rówieśniczym.

§ 3. Kształcenie uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym w szkołach i oddziałach, o których mowa w § 1, może być prowadzone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy:

- 1) 18. rok życia - w przypadku szkoły podstawowej;
- 2) 21. rok życia - w przypadku gimnazjum;
- 3) 23. rok życia - w przypadku szkoły ponadgimnazjalnej.

§ 4. 1. Przedszkola, szkoły i oddziały, o których mowa w § 1, zapewniają:

- 1) realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego;
- 2) odpowiednie, ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, warunki do nauki, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne;
- 3) zajęcia specjalistyczne, o których mowa w przepisach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach;
- 4) inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, w szczególności zajęcia rewalidacyjne i resocjalizacyjne;
- 5) przygotowanie uczniów do samodzielności w życiu dorosłym.

2. Liczbę dzieci w oddziale przedszkola i liczbę uczniów w oddziale szkoły, o których mowa w § 1, określają przepisy w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.

§ 5. 1. Dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowuje się indywidualny program edukacyjno – terapeutyczny, uwzględniający zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz dostosowany do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, zwany dalej „programem”.

2. Program określa:

- 1) zakres dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, o którym mowa w przepisach w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych;
- 2) rodzaj i zakres zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, w tym w przypadku:
 - a) ucznia niepełnosprawnego – zakres działań o charakterze rewalidacyjnym,
 - b) ucznia niedostosowanego społecznie - zakres działań o charakterze resocjalizacyjnym,
 - c) ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym – zakres działań o charakterze socjoterapeutycznym;
- 3) formy i metody pracy z uczniem;
- 4) formy, sposoby i okres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, ustalone przez dyrektora przedszkola lub szkoły zgodnie z przepisami, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 3;
- 5) działania wspierające rodziców ucznia oraz zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży, określone przez zespół wymieniony w ust. 3, zgodnie z przepisami, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 3;

- 6) zajęcia rewalidacyjne i resocjalizacyjne oraz inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 4;
- 7) zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami uczniów w realizacji zadań, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1 i 5.

3. Program opracowuje zespół, którego zadaniem jest planowanie i koordynowanie udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o którym mowa w przepisach wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 3, po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia. Program opracowuje się na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dłuższy jednak niż etap edukacyjny

4. Zespół, o którym mowa w ust. 3, nie rzadziej niż raz w roku szkolnym, dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając ocenę efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniowi, dokonaną zgodnie z przepisami wymienionymi w § 4 ust. 1 pkt 3, oraz, w miarę potrzeb, dokonuje modyfikacji programu.

§ 6. 1. W przedszkolach i szkołach, o których mowa w § 1 pkt 2 i 3, zatrudnia się dodatkowo nauczycieli posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego.

2. W przedszkolach i szkołach, o których mowa w § 1 pkt 1, za zgodą organu prowadzącego, można zatrudniać dodatkowo nauczycieli posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

3. Nauczyciele, o których mowa w ust. 1 i 2:

- 1) prowadzą wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami i ze specjalistami realizują zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie;
- 2) prowadzą wspólnie z innymi nauczycielami i ze specjalistami pracę wychowawczą z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym;

- 3) uczestniczą, w miarę potrzeb, w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez nauczycieli oraz w zintegrowanych działaniach i zajęciach, określonych w programie, realizowanych przez nauczycieli i specjalistów;
- 4) udzielają pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne oraz nauczycielom i specjalistom realizującym zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie, w doborze form i metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym.

4. Dyrektor przedszkola lub szkoły, uwzględniając indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, wyznacza zajęcia edukacyjne oraz zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie, realizowane wspólnie z innymi nauczycielami przez nauczycieli, o których mowa w ust. 1 i 2, lub w których nauczyciele ci uczestniczą.

§ 7. 1. Uczniowie lub absolwenci niepełnosprawni przystępują do sprawdzianu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, zwanego dalej „sprawdzianem”, egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, zwanego dalej „egzaminem gimnazjalnym”, egzaminu maturalnego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, przeprowadzanych zgodnie z przepisami w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, w warunkach i formie dostosowanych do rodzaju ich niepełnosprawności, a uczniowie lub absolwenci niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym – w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

2. Dostosowanie warunków przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe do rodzaju niepełnosprawności lub indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia lub absolwenta polega w szczególności na:

- 1) zminimalizowaniu ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, wykorzystaniu odpowiedniego sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych;
- 2) odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie sprawdzianu lub egzaminu;
- 3) zapewnieniu obecności w czasie sprawdzianu lub egzaminu specjalisty z zakresu danej niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem lub absolwentem lub pomocy w obsłudze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych.

3. Dla uczniów i absolwentów niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, przystępujących do sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, przygotowuje się odpowiednio zestawy zadań albo arkusze egzaminacyjne dostosowane do rodzaju niepełnosprawności.

4. Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej opracowuje szczegółową informację o sposobach dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe odpowiednio do rodzaju niepełnosprawności lub indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów lub absolwentów. Szczegółową informację podaje się do publicznej wiadomości na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w terminie do dnia 1 września roku szkolnego, w którym jest przeprowadzany sprawdzian lub egzamin.

5. Na podstawie informacji, o której mowa w ust. 4, rada pedagogiczna wskazuje sposób dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe do rodzaju niepełnosprawności lub indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia lub absolwenta, uwzględniając posiadane przez tego ucznia lub absolwenta orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

6. Przystąpienie do sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe przez ucznia lub absolwenta niepełnosprawnego, w warunkach i formie dostosowanych do rodzaju niepełnosprawności oraz przez ucznia lub absolwenta niedostosowanego społecznie lub zagrożonego niedostosowaniem społecznym w warunkach dostosowanych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, zapewnia odpowiednio przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego, przewodniczący zespołu egzaminacyjnego, przewodniczący szkolnego zespołu nadzorującego lub kierownik ośrodka egzaminacyjnego.

§ 8. 1. W szkołach podstawowych i szkołach ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnymi, organizuje się kształcenie, wychowanie i opiekę dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym na warunkach określonych w rozporządzeniu od roku szkolnego 2012/2013.

2. W roku szkolnym 2011/2012 szkoły podstawowe i szkoły ponadgimnazjalne ogólnodostępne, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnymi organizują kształcenie, wychowanie i opiekę dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym na warunkach określonych w rozporządzeniu, o którym mowa w § 12.

§ 9. Uczniowie z chorobami przewlekłymi, z zaburzeniami psychicznymi, z zaburzeniami zachowania i zagrożeni uzależnieniem, posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy przed dniem wejścia w życie rozporządzenia rozpoczęli naukę w szkole integracyjnej lub oddziale integracyjnym w szkole ogólnodostępnej, mogą kontynuować naukę w takiej szkole lub oddziale do ukończenia szkoły danego typu.

§ 10. Uczniowie niepełnosprawni, niedostosowani społecznie i zagrożeni niedostosowaniem społecznym, którzy przed dniem 1 września 2012 r. rozpoczną naukę w szkołach ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi lub integracyjnymi, mogą kontynuować naukę w takich szkołach i

oddziałach do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 24. rok życia.

§ 11. 1. Indywidualne programy edukacyjne opracowane dla uczniów na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 12, są realizowane do końca okresu, na jaki zostały opracowane.

2. Zespoły, o których mowa w § 5 ust. 3, dokonają wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia i dostosują indywidualne programy edukacyjne do wymogów określonych w § 5 ust. 2 pkt 1, 3-5 i 7:

- 1) w przedszkolach i gimnazjach ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnych - w terminie do dnia 30 września 2011 r.;
- 2) w szkołach podstawowych i szkołach ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnych - w terminie do dnia 30 września 2012 r.

§ 12. Traci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. Nr 19, poz. 167).

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2011 r.

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 71b ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), zgodnie z którym minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa, w drodze rozporządzenia, warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie, w tym warunki przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów oraz ich formy, w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych oraz przedszkolach, szkołach lub oddziałach integracyjnych, uwzględniając w szczególności konieczność dostosowania programów nauczania oraz metod pracy do koncepcji programowej i organizacyjnej kształcenia w formach integracyjnych, a także zatrudnienie specjalistów dla jej realizacji.

Projektowane rozporządzenie zastąpi obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. Nr 19, poz.167).

Celem nowego rozporządzenia jest zapewnienie uczniom niepełnosprawnym, niedostosowanym społecznie oraz zagrożonym niedostosowaniem społecznym w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych oraz przedszkolach, szkołach z oddziałami integracyjnymi oraz przedszkolach i szkołach integracyjnych, systemu organizacji kształcenia, wychowania i opieki dostosowanego kompleksowo do ich specjalnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych oraz możliwości psychofizycznych. Celem regulacji jest także określenie nowego zakresu zadań nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem niepełnosprawnym, niedostosowanym społecznie i zagrożonym niedostosowaniem społecznym. Opracowywać oni będą dla każdego ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, dostosowany do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych ucznia oraz będą stosować zindywidualizowane formy i metody pracy z uczniem.

Należy podkreślić, że przyjęte w projekcie rozporządzenia rozwiązania dotyczące zadań przedszkoli i szkół ogólnodostępnych oraz przedszkoli, szkół i oddziałów integracyjnych zostały opracowane równolegle z przygotowywanymi nowymi rozporządzeniami w sprawie:

- warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach,
- szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych,
- rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach
- ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.

Ponadto zostaną zmienione rozporządzenia w sprawach:

- ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej,
- warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.

Nowe rozporządzenie wychodzi naprzeciw potrzebom zgłaszanym przez m. in. nauczycieli prowadzących zajęcia z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie i zagrożonymi niedostosowaniem społecznym, a także rodziców wybierających dla swoich dzieci nauczanie w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych lub w przedszkolach, szkołach i oddziałach integracyjnych. Nowe rozporządzenie uwzględnia ponadto rekomendacje grupy ekspertów do spraw specjalnych potrzeb edukacyjnych powołanej przez Ministra Edukacji Narodowej spośród przedstawicieli przedszkoli, różnych typów szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznych, różnych rodzajów placówek, kuratoriów oświaty, organów prowadzących szkoły i placówki, a także organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. W projekcie wykorzystano również propozycje wypracowane przez Zespół konsultacyjny do spraw poradnictwa i pomocy psychologiczno-pedagogicznej, powołany przez Ministra Edukacji Narodowej na wniosek Związku Zawodowego „Rada Poradnictwa”, który działał w latach 2007-

2008. W skład Zespołu wchodził przedstawiciele dyrektorów poradni psychologiczno-pedagogicznych.

1) § 1 i 2 (zakres podmiotowy i przedmiotowy rozporządzenia; uczniowie, dla których organizuje się kształcenie integracyjne w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz w przedszkolach, szkołach i oddziałach integracyjnych)

Rozporządzenie określa warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi oraz przedszkolach i szkołach integracyjnych.

Dotychczasowe rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych nie określało rodzajów niepełnosprawności uczniów, dla których organizuje się kształcenie specjalne w ww. przedszkolach, szkołach i oddziałach. Katalog takich niepełnosprawności był natomiast określony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. Nr 19, poz. 166). Obecnie zarówno w niniejszym rozporządzeniu, jak i w rozporządzeniu w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach, w sposób spójny określa się rodzaje niepełnosprawności uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, dla których organizowane jest kształcenie specjalne lub integracyjne.

W § 1 projektu, określając rodzaje niepełnosprawności uczniów, dla których organizuje się kształcenie w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych,

przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi oraz w przedszkolach i szkołach integracyjnych, wprowadza się doprecyzowanie w zakresie niepełnosprawności ruchowej poprzez uwzględnienie niepełnosprawności ruchowej z afazją, natomiast w zakresie autyzmu – poprzez uwzględnienie autyzmu z zespołem Aspergera. Proponowane zmiany zapobiegają sytuacjom, zdarzającym się obecnie, w których w poradniach psychologiczno-pedagogicznych odmawia się wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, argumentując że w obowiązujących przepisach nie zostały wymienione literalnie „afazja” i „zespół Aspergera”.

Zespół Aspergera w literaturze przedmiotu uważany jest za autyzm wysokofunkcjonujący, natomiast afazja może skutkować zaburzeniami aparatu artykulacyjnego mowy. Należy podkreślić, że na podstawie art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty zapewnia się możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami. Objęcie zakresem definicji pojęcia „niepełnosprawności sprzężone”, zawartej w art. 3 pkt 18 ustawy, m.in. niepełnosprawności ruchowej i autyzmu, uprawnia do uwzględnienia w zakresie regulacji niniejszego rozporządzenia również uczniów z afazją i z zespołem Aspergera.

W myśl projektu przez określenie „uczniowie niedostosowani społecznie” należy rozumieć uczniów, dla których poradnia psychologiczno-pedagogiczna wydała orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. W dotychczasowym stanie prawnym, w celu interpretacji pojęcia „uczniowie niedostosowani społecznie”, odwoływano się do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach, zgodnie z którym przez to pojęcie należało rozumieć uczniów niedostosowanych społecznie, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, zagrożonych uzależnieniem i z zaburzeniami zachowania (4 kategorie).

W projekcie rezygnuje się z powyższego sposobu rozumienia pojęcia uczniowie niedostosowani społecznie na rzecz ogólnej formuły, że uczniami niedostosowanymi społecznie są uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie

kształcenia specjalnego. Należy podkreślić, że powyższe zakresy tego pojęcia (ww. 4 kategorie) krzyżują się, co w dotychczasowym stanie prawnym skutkowało nieprecyzyjnymi diagnozami, a w konsekwencji niejednoznaczną treścią orzeczeń wydawanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne. W szczególności należy zauważyć, że zarówno zaburzenia zachowania, jak i zagrożenie uzależnieniem, stanowią objawy niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, a zatem nie powinny być wyodrębnione jako odrębne przesłanki niedostosowania. Zaburzenia zachowania i zagrożenie uzależnieniem są znaczącym, a nawet - w przypadku zaburzeń zachowania - osiowym objawem, stanowiącym podstawę do diagnozowania zagrożenia niedostosowaniem społecznym lub niedostosowania społecznego. Dzieci i młodzież niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym przejawiają zachowania budzące niepokój ze względu na konsekwencje społecznie. Są to tzw. zachowania antagonistyczno-destruktywne, będące wyrazem konfliktu jednostki ze społeczeństwem. Negatywnymi konsekwencjami tych zachowań w skali makrospołecznej są zaburzenia funkcjonowania systemu społecznego np. dezorganizacja społeczna, natomiast w skali mikrospołecznej – zagrożenia bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego poszczególnych dzieci i młodzieży. Zachowaniom tym przypisuje się negatywne oceny społeczne oraz obwarowuje zakazami i sankcjami. Zaznaczyć należy, że dzieci i młodzież niedostosowane społecznie pozostają w wyraźnej opozycji do wartości społecznych oraz norm obyczajowych, moralnych i prawnych, a skutkiem ich zachowań jest szeroko rozumiana destrukcja istniejącego ładu społecznego. Natomiast dzieci i młodzież zagrożone niedostosowaniem społecznym cechują się powtarzającymi się i utrwalonymi wzorcami zachowań dys socjalnych, agresywnych lub buntowniczych, które mogą doprowadzić do przekroczeń norm społecznych i oczekiwań dla danego wieku.

Wobec powyższego, w projekcie proponuje się wyodrębnienie dwóch kategorii uczniów wymagających szczególnych form i metod pracy, tj. uczniów niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Proponowane wyodrębnienie jest uzasadnione również faktem, że kształcenie dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie jest organizowane w szkołach specjalnych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, w których nieletni są umieszczani na podstawie postanowienia sądu. Natomiast kształcenie dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym jest organizowane w szkołach

specjalnych w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, w których nieletni są umieszczani na podstawie postanowienia sądu albo na wniosek rodzica, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną, ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym.

W § 2 projektu wskazuje się, że kształcenie uczniów niepełnosprawnych odbywa się w integracji z uczniami pełnosprawnymi, w przedszkolu i szkole najbliższej ich miejsca zamieszkania. Proponowana regulacja jest spójna z regulacją zawartą w przepisach projektu rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, stanowiącą że liczba uczniów w oddziale szkoły integracyjnej oraz w oddziale integracyjnym w szkole ogólnodostępnej powinna wynosić do 20, w tym do 5 uczniów niepełnosprawnych. Uczniowie niedostosowani społecznie i zagrożeni niedostosowaniem społecznym w przypadku, gdy nie są kształceni w szkołach specjalnych zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych lub młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, mają możliwość pobierania nauki w szkołach ogólnodostępnych, w tym w szkołach obwodowych, położonych najbliżej miejsca zamieszkania. W przypadku realizacji obowiązku szkolnego i nauki w oddziale integracyjnym nie są oni zaliczani do grupy uczniów niepełnosprawnych, niemniej szkoła, w której realizują obowiązek szkolny i obowiązek nauki, obowiązana jest do zapewnienia im kształcenia specjalnego w warunkach odpowiednich do ich potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, w tym organizacji i udzielenia im odpowiedniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także do zapewnienia integracji ze środowiskiem rówieśniczym.

2) § 3 (określenie górnej granicy wieku, do której uczniowie niepełnosprawni i niedostosowani społecznie oraz zagrożeni niedostosowaniem społecznym mogą być objęci kształceniem integracyjnym w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych)

W porównaniu z dotychczasowymi przepisami w § 3 zmieniono górną granicę wieku kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym w szkołach ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi lub integracyjnymi. Zmiana ta

wynika m. in. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458), który wejdzie w życie dnia 1 września 2012 r. Przepis ten stanowi, że wychowaniem przedszkolnym obejmuje się dzieci od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 6 lat. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w innych formach wychowania przedszkolnego. Natomiast w przypadku dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wychowaniem przedszkolnym może być objęte dziecko w wieku powyżej 6 lat, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 8 lat. Zatem obowiązek szkolny tych dzieci może być odroczony do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 8 lat (zgodnie z art. 14 ust. 1a ustawy o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 września 2012 r.). Natomiast przepis art. 14 ust. 1a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 sierpnia 2012 r., dopuszcza obejmowanie wychowaniem przedszkolnym dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w wieku powyżej 6 lat, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat. W konsekwencji obowiązek szkolny tych dzieci może być odroczony do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat. Reasumując, przepisy ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadziły obniżenie o 1 rok wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego oraz skrócenie o 2 lata okresu odraczania spełniania obowiązku szkolnego wobec dzieci niepełnosprawnych.

W związku z powyższym, w celu zniwelowania bardzo dużych dysproporcji wiekowych między uczniami niepełnosprawnymi kształcącymi się na tym samym etapie edukacyjnym w różnych typach szkół, w § 3 projektu rozporządzenia obniżono górną granicę wieku kształcenia uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi lub integracyjnymi i zaproponowano, aby kształcenie uczniów niepełnosprawnych mogło być prowadzone w tych szkołach i oddziałach do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 23. rok życia (jednocześnie zachowując ten sam łączny wymiar okresu

kształcenia wynoszący 17 lat). W przypadku szkoły podstawowej górna granica wieku kształcenia obejmuje osiągnięcie przez ucznia wieku 18 lat.

3) § 4 (zapewnienie warunków i form kształcenia, wychowania i opieki dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym)

W § 4 projektu rozporządzenia nakłada się na przedszkola i szkoły ogólnodostępne, przedszkola i szkoły ogólnodostępne z oddziałami integracyjnymi oraz przedszkola i szkoły integracyjne obowiązek realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, przy jednoczesnym stworzeniu warunków do nauki, zapewnieniu sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, a ponadto obowiązek prowadzenia zajęć specjalistycznych (korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym), zajęć rewalidacyjnych, zajęć resocjalizacyjnych oraz zajęć innego rodzaju, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby edukacyjne i rozwojowe uczniów oraz ich indywidualne możliwości psychofizyczne. Przedszkola, szkoły i oddziały mają także zapewnić przygotowanie uczniów do samodzielności w życiu dorosłym. Przewiduje się, że realizowanie powyższych obowiązków przez przedszkola, szkoły i oddziały przyczyni się do poprawy efektywności pracy z uczniem niepełnosprawnym, niedostosowanym społecznie i zagrożonym niedostosowaniem społecznym.

4) § 5 (indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny)

W przepisie § 5 wprowadza się obowiązek opracowywania dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego (program). Program jest opracowywany na podstawie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania uczniów dokonywanej przez zespół nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, o którym mowa w projektowanym rozporządzeniu

w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Program opracowuje się na okres, na jaki uczniowi wydane zostało orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jednak nie dłuższy niż jeden etap edukacyjny (§ 5 ust. 3 zdanie drugie). Celem programu jest opisanie sposobu realizacji, wobec danego ucznia, przez nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, celów kształcenia i zadań edukacyjnych ustalonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17). Program określa zakres dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia i możliwości psychofizycznych, o którym mowa w przepisach w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, a także rodzaj i zakres zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, formy i metody pracy z uczniem oraz rodzaj zajęć prowadzonych z uczniem. Jednocześnie wskazuje się, że indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny w przypadku ucznia niepełnosprawnego zawiera działania o charakterze rewalidacyjnym, w przypadku uczniów niedostosowanych społecznie - działania o charakterze resocjalizacyjnym, a w przypadku uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym – działania o charakterze socjoterapeutycznym. Część programu stanowią określone elementy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniowi, mianowicie ustalone przez dyrektora przedszkola lub szkoły formy, sposoby i okres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno – pedagogicznej, a także ustalone przez zespół działania wspierające rodziców ucznia oraz zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

W przypadku uczniów, którzy obecnie realizują indywidualne programy edukacyjne opracowane na podstawie dotychczasowych przepisów, w przepisie przejściowym zawartym w § 11 określono obowiązek dostosowania tych programów do zakresu określonego w niniejszym projekcie oraz wskazano termin, w którym

dostosowanie powinno nastąpić, tj. w przedszkolach i gimnazjach ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnymi - do dnia 30 września 2011 r. natomiast w szkołach podstawowych i ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnymi - do dnia 30 września 2012 r.

Wyodrębnienie indywidualnego programu edukacyjno – terapeutycznego, jako pewnej całości działań podejmowanych względem ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, oraz szczegółowe określenie jego elementów, wynika z potrzeby doprecyzowania zadań przedszkoli i szkół ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnymi w zakresie indywidualizacji niezbędnej w pracy z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie i zagrożonymi niedostosowaniem społecznym, polegającej na szeroko rozumianym dostosowywaniu kształcenia, wychowania i opieki pedagogicznej nad tymi uczniami do ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych.

Osobami odpowiedzialnymi za realizację indywidualnego programu edukacyjno – terapeutycznego, oprócz nauczycieli i specjalistów zatrudnionych w szkole, będą również nauczyciele zatrudnieni dodatkowo w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego oraz w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, a ponadto inni specjaliści, o ile posiadają kwalifikacje odpowiednie do prowadzenia zajęć. Specjalista posiadający przygotowanie pedagogiczne może być zatrudniony przez dyrektora przedszkola lub szkoły na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr Nr 97, poz. 674, z późn. zm). Natomiast specjalista nieposiadający przygotowania pedagogicznego, lecz odpowiednio przygotowany merytorycznie do prowadzenia danego rodzaju zajęć, będzie mógł prowadzić zajęcia z uczniem na podstawie ustawy – Kodeks pracy, zgodnie z art. 7 ust. 1a i 1b ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. Jeżeli specjalista posiada kwalifikacje odpowiednie do prowadzenia danych zajęć, będzie mógł wykonywać swoje zadania zawodowe również na podstawie umowy cywilno-prawnej.

5) § 6 (zatrudnianie dodatkowo nauczycieli w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego oraz w celu współorganizowania kształcenia

uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym)

W § 6 określa się zasady zatrudniania w przedszkolach, szkołach i oddziałach dodatkowych nauczycieli posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego oraz w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym. W § 6 ust. 2 wprowadza się możliwość zatrudniania dodatkowo nauczycieli w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych za zgodą organu prowadzącego, natomiast zatrudnianie dodatkowych nauczycieli w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi oraz w przedszkolach i szkołach integracyjnych - jest obligatoryjne (§ 6 ust. 1).

W dotychczasowych przepisach przedszkola i szkoły ogólnodostępne zapewniały realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym realizację indywidualnych programów edukacyjnych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów z niepełnosprawnościami, z wykorzystaniem odpowiednich form i metod pracy dydaktycznej i wychowawczej. Nie było jednak przewidziane zatrudnianie w tych przedszkolach i szkołach dodatkowo nauczycieli z kwalifikacjami z zakresu pedagogiki specjalnej. Wprowadzenie takiego rozwiązania przyczyni się do poszerzenia możliwości organizacyjnych przedszkola i szkoły w zakresie odpowiedniego zapewniania uczniom niepełnosprawnym i niedostosowanym społecznie oraz zagrożonym niedostosowaniem społecznym realizacji indywidualnego programu edukacyjno – terapeutycznego.

Do zadań nauczycieli zatrudnionych dodatkowo w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego oraz w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, należy prowadzenie wspólnie z innymi nauczycielami zajęć edukacyjnych oraz realizowanie zintegrowanych działań i zajęć wynikających zarówno z indywidualnego programu edukacyjno – terapeutycznego, jak i z udzielanej tym uczniom pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Nauczyciele ci ponadto prowadzą z innymi nauczycielami i specjalistami pracę wychowawczą z

uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie lub zagrożonymi niedostosowaniem społecznym, a w miarę potrzeb uczestniczą również w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez innych nauczycieli oraz udzielają im pomocy w doborze form i metod pracy z tymi uczniami. Zadania nauczycieli zatrudnionych dodatkowo określone zostały w § 6 ust. 3.

Dyrektor przedszkola lub szkoły wyznacza zakres zadań nauczycieli zatrudnionych dodatkowo, wskazując na zajęcia przez nich prowadzone oraz te zajęcia, w których nauczyciele ci uczestniczą (§ 6 ust. 4). Powyższa kompetencja dyrektora pozwala na odpowiednią organizację pracy, która wpisuje się w potrzeby uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, co przyczynia się do osiągania przez uczniów optymalnych efektów kształcenia.

6) § 7 (warunki i formy przeprowadzania sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym)

Przepis § 7 ust. 1 projektu rozporządzenia określa prawo uczniów niepełnosprawnych, do przystępowania do sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe na warunkach i w formie dostosowanej - na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego - do rodzaju ich niepełnosprawności. Przepis ten określa ponadto oraz prawo uczniów niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym do przystępowania do sprawdzianu i egzaminów w warunkach dostosowanych – na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego – do ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych.

Przepis § 7 ust. 2 wskazuje, na czym polega dostosowanie warunków przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. Przepis wskazuje w szczególności na zminimalizowanie ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, wykorzystanie odpowiedniego sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych,

odpowiednie przedłużenie czasu przewidzianego na przeprowadzenie sprawdzianu lub egzaminów oraz zapewnienie obecności w czasie sprawdzianu lub egzaminu specjalisty z zakresu danej niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem lub absolwentem lub pomocy w obsłudze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych. Określenie istotnych elementów dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu i egzaminów, a także wprowadzenie nowej procedury dostosowywania tych warunków (§7 ust. 4 -6) wpłynie pozytywnie na zwiększenie szans edukacyjnych uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, a tym samym umożliwi im uzyskanie jak najlepszych wyników egzaminacyjnych. To z kolei, szczególnie w przypadku gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, ma istotne znaczenie w procesie rekrutacji, odpowiednio do szkół ponadgimnazjalnych i na studia wyższe.

W przepisie § 7 ust. 3 projektu określa się, że dla uczniów i absolwentów niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, przystępujących do sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe przygotowuje się zestawy zadań albo arkusze egzaminacyjne dostosowane do rodzaju niepełnosprawności.

W obecnie obowiązującym rozporządzeniu literalnie wskazane były tylko niektóre rodzaje niepełnosprawności, uprawniające do dostosowania - odpowiednio do rodzaju niepełnosprawności - zestawów zadań dla uczniów przystępujących do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego oraz arkuszy egzaminacyjnych dla absolwentów przystępujących do egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. Jednakże w praktyce Centralna Komisja Egzaminacyjna dostosowywała zestawy zadań oraz arkusze dla uczniów lub absolwentów niepełnosprawnych odpowiednio do ich niepełnosprawności zgodnie ze wskazaniami zawartymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego posiadanych przez tych uczniów. W związku z tym wprowadzenie w projekcie rozporządzenia regulacji dającej możliwość dostosowania zestawów zadań oraz arkuszy egzaminacyjnych dla wszystkich uczniów lub absolwentów niepełnosprawnych wychodzi naprzeciw już stosowanej praktyce.

W § 7 ust. 4 nałożono na Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej obowiązek opracowywania szczegółowej informacji o sposobach dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i ich form do rodzaju niepełnosprawności lub indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów lub absolwentów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Informacja ta będzie podawana do publicznej wiadomości do dnia 1 września roku szkolnego, w którym jest przeprowadzany sprawdzian lub ww. egzaminy.

Na podstawie powyższej informacji oraz z uwzględnieniem orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego danego ucznia lub absolwenta niepełnosprawnego, niedostosowanego społecznie i zagrożonego niedostosowaniem społecznym rada pedagogiczna wskaże sposób dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminów dla tego ucznia (§ 7 ust. 5). W § 7 ust. 6 określono zadanie przewodniczącego szkolnego zespołu egzaminacyjnego, przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego, przewodniczącego szkolnego zespołu nadzorującego lub kierownika ośrodka egzaminacyjnego polegające na zapewnieniu uczniowi lub absolwentowi niepełnosprawnemu, niedostosowanemu społecznie lub zagrożonemu niedostosowaniem społecznym, warunków przystąpienia do egzaminu dostosowanych do jego rodzaju niepełnosprawności, indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, uwzględniających wskazania rady pedagogicznej, o których mowa w § 7 ust. 5.

Wprowadzenie nowego rozwiązania pozwalającego szkole decydować o sposobie dostosowania warunków przystępowania do sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe do potrzeb i możliwości danego ucznia lub absolwenta niepełnosprawnego, niedostosowanego społecznie i zagrożonego niedostosowaniem społecznym wpisuje się w przyjętą w nowym rozporządzeniu w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, formułę zespołowej pracy nauczycieli i specjalistów, prowadzących zajęcia z uczniem, którzy rozpoznają potrzeby edukacyjne ucznia, planują i realizują formy pomocy, pozwalające na zaspokojenie tych potrzeb, oraz jest zgodne ze zmianami w rozporządzeniu w sprawie warunków i

sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.

7) § 8 -11 (regulacje przejściowe)

W § 8 projektu rozporządzenia wskazano termin rozpoczęcia stosowania przepisów rozporządzenia przez szkoły podstawowe i ponadgimnazjalne ogólnodostępne, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjne, tj. począwszy od roku szkolnego 2012/2013. Do końca roku szkolnego 2011/2012 organizacja kształcenia, wychowania i opieki dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym w szkołach podstawowych i ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnych odbywać się będzie na warunkach określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych.

Uwzględniając, że adresatami niniejszego rozporządzenia nie będą już uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z powodu choroby przewlekłej, zaburzeń psychicznych, zaburzeń zachowania lub zagrożenia uzależnieniem, w § 9 projektu wprowadza się możliwość kontynuowania nauki przez tych uczniów w szkołach integracyjnych lub oddziałach integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych aż do ukończenia danego typu szkoły. Z uwagi na występujące choroby przewlekłe utrudniające codzienne funkcjonowanie w przedszkolu lub szkole, uczniowie ci będą otrzymywać pomoc psychologiczno-pedagogiczną odpowiednio do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych oraz możliwości psychofizycznych. W przypadku gdy u powyższych uczniów występują jednocześnie niepełnosprawności, niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym, wówczas mogą oni otrzymać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Zaburzenia zachowania i zagrożenie uzależnieniem mieszczą się bowiem w kategoriach niedostosowania społecznego i zagrożenia

niedostosowaniem społecznym, które stanowią podstawę do wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

W § 10 przewiduje się okres przejściowy, na podstawie którego kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, którzy do dnia 31 sierpnia 2012 r. rozpoczęli naukę w szkołach ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi lub integracyjnymi, może być prowadzone do końca roku szkolnego, w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 24. rok życia.

Przepis § 11 projektu rozporządzenia określa terminy, w których dotychczasowe indywidualne programy edukacyjne realizowane z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym, powinny zostać dostosowane do zakresu wprowadzanych w niniejszym rozporządzeniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych. Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia oraz dostosowanie indywidualnych programów edukacyjnych do wymagań określonych w niniejszym rozporządzeniu powinno nastąpić, w przypadku przedszkoli i gimnazjów ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnymi – w terminie do dnia 30 września 2011 r., natomiast w szkołach podstawowych i ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnymi - w terminie do dnia 30 września 2012 r.

Termin wejścia w życie niniejszego rozporządzenia określono na dzień 1 września 2011 r. w związku z rozpoczęciem wdrażania - od dnia 1 września 2011 r. - nowej formuły udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, polegającej na utworzeniu zespołu nauczycieli i specjalistów opracowującego indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny dla każdego ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Proponowany termin wejścia w życie rozporządzenia zapewni przeprowadzenie w sposób sprawny procesu dostosowania organizacji pracy przedszkoli ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnymi, szkół ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnymi wszystkich typów do wymogów wynikających z przepisów niniejszego rozporządzenia oraz przepisów wprowadzanego równoległe rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania udziałem w pracach nad projektem.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Rozporządzenie będzie oddziaływać na uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, ich rodziców oraz obowiązane do prowadzenia kształcenia tych uczniów przedszkola i szkoły ogólnodostępne, z oddziałami integracyjnymi i integracyjne, obowiązane do prowadzenia kształcenia tych uczniów.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został skierowany do zaopiniowania przez następujące związki zawodowe i partnerów społecznych:

- 1) Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego;
- 2) Sekcję Krajową Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
- 3) Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. ks. Jerzego Popiełuszki”;
- 4) Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80”, Komisja Krajowa;

- 5) Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”;
- 6) Komisję Krajową NSZZ „Solidarność 80”;
- 7) Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”;
- 8) Krajową Sekcję Oświaty NSZZ „Solidarność”;
- 9) Forum Związków Zawodowych;
- 10) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych;
- 11) Krajowy Komitet Wychowania Resocjalizującego;
- 12) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Resocjalizacji;
- 13) Fundację Synapsis;
- 14) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym;
- 15) Polskie Towarzystwo ADHD;
- 16) Polski Związek Głuchych - Zarząd Główny;
- 17) Polski Związek Niewidomych - Zarząd Główny;
- 18) Polski Związek Logopedów;
- 19) Polskie Towarzystwo Dysleksji;
- 20) Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”;
- 21) Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu;
- 22) Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 23) Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski;
- 24) Polską Radę Ekumeniczną;
- 25) Radę Szkół Katolickich;
- 26) Społeczne Towarzystwo Oświatowe;
- 27) STO Ogólnopolskie Forum Rodziców;
- 28) Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej;
- 29) Krajowe Porozumienie Rodziców i Rad Rodziców;
- 30) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty;
- 31) Konfederację Stowarzyszeń Nauczycielskich;

- 32) Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich;
- 33) Polskie Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół;
- 34) Radę Główną Szkolnictwa Wyższego;
- 35) Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
- 36) Konferencję Rektorów Zawodowych Szkół Polskich;
- 37) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli;
- 38) Stowarzyszenie Dyrektorów i Nauczycieli Centrów Kształcenia Praktycznego;
- 39) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Dyrektorów Centrów Kształcenia Ustawicznego;
- 40) Krajową Izbę Edukacji.

Projekt został również przekazany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich.

W dniu 30 czerwca projekt rozporządzenia został zaakceptowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego łącznie z pakietem rozporządzeń dotyczących kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz poradnictwa i pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

W wyniku konsultacji społecznych uwagi do projektu zgłosiły Związek Nauczycielstwa Polskiego - Zarząd Główny (ZNP), NSZZ „Solidarność” Sekcja Oświaty i Wychowania Regionu Gdańskiego, NSZZ „Solidarność” Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania, Rzecznik Praw Dziecka.

ZNP zgłosił uwagę, że szkoły ogólnodostępne nie są przygotowane do realizacji masowej edukacji włączającej, oraz że uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy będą spełniali obowiązek szkolny w szkołach ogólnodostępnych nie mają zagwarantowanej profesjonalnej opieki odpowiednio przygotowanej kadry, wobec czego wątpliwe staje się wyrównywanie ich szans edukacyjnych, mimo najlepszych nawet chęci dyrektora i nauczycieli. ZNP wnioskował również o przesunięcie terminu wdrażania projektowanych rozwiązań. Propozycja Związku wskazywała dzień 1 września 2011 r. jako datę wejścia w życie rozporządzenia oraz dzień 1 września 2012 r. jako termin stosowania przepisów w

przedszkolach i szkołach. Uwaga została częściowo uwzględniona. Przepisy niniejszego projektu rozporządzenia będą stosowane od dnia 1 września 2011 r. w przedszkolach i gimnazjach ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnych, natomiast w szkołach podstawowych i ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi oraz integracyjnych – od dnia 1 września 2012 r.

NSZZ „Solidarność” Sekcja Oświaty i Wychowania Regionu Gdańskiego zgłosiła uwagę, że zaproponowane zmiany spowodują nadmierne obciążenie nauczycieli, zwiększenie biurokracji w szkołach, a na pewno nie wpłyną znacząco na wspieranie uczniów. Uwaga została uwzględniona m.in. poprzez doprecyzowanie zasad opracowywania i zakresu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych.

NSZZ „Solidarność” Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania zaproponowała rozszerzenie grupy uczniów niepełnosprawnych podlegających kształceniu specjalnemu, będących adresatami rozporządzenia, o „spektrum autyzmu” lub dokładniej o „całościowe zaburzenia rozwojowe”, a w tym z autyzmem, autyzmem atypowym, zespołem Retta, zespołem Aspergera, całościowym zaburzeniem rozwojowym nieokreślonym, oraz innymi zaburzeniami pokrewnymi. Ponadto wnioskowano o nieobniżanie wieku kształcenia specjalnego oraz wprowadzenie dokonywania całościowej skrupulatnej oceny wielospecjalistycznej uczniów jeden raz na etap edukacyjny. Uwagi powyższe nie zostały przyjęte. Nie wydaje się zasadne tak szczegółowe opisywanie grupy dzieci z autyzmem. Należy zauważyć, że wiek rozpoczynania obowiązku szkolnego wynika z przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, natomiast częstotliwość dokonywania wielospecjalistycznej oceny musi być powiązana z ocenianiem osiągnięć szkolnych, którego zgodnie z przepisami powinno być dokonywana przynajmniej dwa razy w roku szkolnym.

Rzecznik Praw Dziecka zgłosił uwagę dotyczącą doprecyzowania § 3 ust. 1, która została uwzględniona.

3. Wpływ projektu na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Rozporządzenie nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ projektu na rynek pracy

Rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ projektu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Rozporządzenie nie wpłynie bezpośrednio na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ projektu na sytuację i rozwój regionalny

Rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.